

Skærpede optagelseskrav til gymnasiet reducerer skæv elevfordeling og er en bedre løsning end en ny elevfordelingsmodel

Af Forskningschef Karsten Bo Larsen (T: 41220476) og chefkonsulent Jens Lund Andersen

13-04-2023

SVM-regeringen vil se på mulighederne for at indføre skærpede karakteradgangskrav til gymnasiet. Desuden vil regeringen indføre en ny elevfordelingsmodel for gymnasiet, der skal modvirke en skæv elevsammensætning i forhold til andelen af elever med ikke-vestlig oprindelse¹.

I dette notat analyserer vi, hvordan skærpede karakterkrav til optagelse i gymnasiet, vil ændre på andelen af elever med ikke-vestlig oprindelse.

De væsentligste resultater af analysen er:

- Ved en forøgelse adgangskarakterkravet fra 5 til 6 reduceres antallet af afdelinger, hvor mere end 30 pct. af eleverne har ikke-vestlig oprindelse fra 17 til 13. Tilsvarende reduceres antallet af afdelinger med mere end 40 pct. fra 11 til 7.
- Ved en forøgelse adgangskarakterkravet fra 5 til 7 reduceres antallet af afdelinger, hvor mere end 30 pct. af eleverne har ikke-vestlig oprindelse fra 17 til 12. Tilsvarende reduceres antallet af afdelinger med mere end 40 pct. fra 11 til 8.

Ovenstående resultater tager udgangspunkt i situationen i 2020. Til sammenligning vurderede den tidligere S-regering også med udgangspunkt i situationen i 2020, at deres forslag til elevfordeling efter forældrenes indkomst ville reducere antallet af afdelinger med mere end 30 pct. af eleverne med ikke-vestlig herkomst fra 17 til 15². Tilsvarende vurderede S-regeringen at antallet af afdelinger med mere end 40 pct. ville falde fra 11 til 3. Øgede karakterkrav vil således i sig selv indfri en politisk målsætning om at reducere en "skæv elevfordeling" på niveau med den tidligere S-regerings model med fordeling af elever efter forældrenes indkomst.

Samtidig vises det, at den etniske elevsammensætning på de enkelte gymnasier opgjort som andelen af elever af ikke-vestlig oprindelse stort set er uændret i de seneste fem år. Der er således ikke tale om et voksende problem.

Endelig falder antallet af gymnasier med en skæv elevsammensætning, hvis der ses bort fra HF/VUC og gymnasier med mindre end 40 optagne elever. I 2020 var der henholdsvis 12 gymnasier med mindst 30 pct. optagne ikke-vestlige elever og 7 gymnasier med mindst 40 pct. optagne ikke-vestlige elever.

Analysen viser således, at øgede karakterkrav til gymnasiet også indfrir de politiske målsætninger om at reducere antallet af skoler med stor koncentration af elever med ikke-vestlig baggrund. På den baggrund er der således ikke behov for at supplere et skærpet karakterkrav med en ny elevfordelingsmodel, der omfatter alle elever og reducerer deres frie valg af gymnasium. Det er således yderst vigtigt, at de to politiske målsætninger med skærpede karakterkrav og ny elevfordelingsmodel håndteres i tæt sammenhæng.

---

¹ <https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/>

² <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf22/maj/220524-tillaegsaftale-til-aftale-om-den-koordinerede-tilmelding-til-gymnasiale-uddannelser.pdf>

Analyse

Det fremgår af regeringsgrundlaget, at SVM-regeringen både vil undersøge mulighederne for at skærpe adgangen til de gymnasiale uddannelser samt præsentere en elevfordelingsmodel, der modvirker en skæv elevsammensætning³. Regeringen har imidlertid valgt at foretage de to øvelser adskilt⁴. Det er et problem, da skærpet adgang til gymnasiale uddannelser i sig selv vil ændre på elevsammensætningen.

VLAK-regeringen igangsatte i januar 2019⁵ arbejdet med at fastlægge en ny elevfordelingsmodel for de gymnasiale uddannelser. Det væsentligste politiske argument for behovet for en ny elevfordelingsmodel var – og er fortsat – at man ønsker at begrænse antallet af gymnasier, hvor en meget stor andel af eleverne har ikke-vestlig oprindelse.

I dette notat analyseres konsekvenserne af skærpede karakterkrav for antallet af gymnasier med skæv elevfordeling. Analyserne er foretaget på data på individniveau fra Danmarks Statistiks forskningsservice.

Analyserne viser, at den etniske elevsammensætning på de enkelte gymnasier opgjort som andelen af elever af ikke-vestlig oprindelse stort set er uændret i de seneste fem år. Samtidig vil antallet af gymnasier med mere end 30 pct. elever af ikke-vestlig oprindelse falde, hvis adgangen til de gymnasiale uddannelser skærpes ved øgede karakterkrav. Siden 2019 har karakterkravene været mindst 5 i gennemsnit i både standpunkts- og lovbundne eksamenskarakterer, med visse undtagelser⁶. Øgede karakterkrav er nedenfor analyseret ud fra to scenarier om henholdsvis 6 eller 7 i gennemsnit i både standpunktskarakterer og eksamenskarakterer ved folkeskolens lovbundne prøver.

---

³ [Regeringsgrundlag 2022 - Statsministeriet \(stm.dk\)](#)

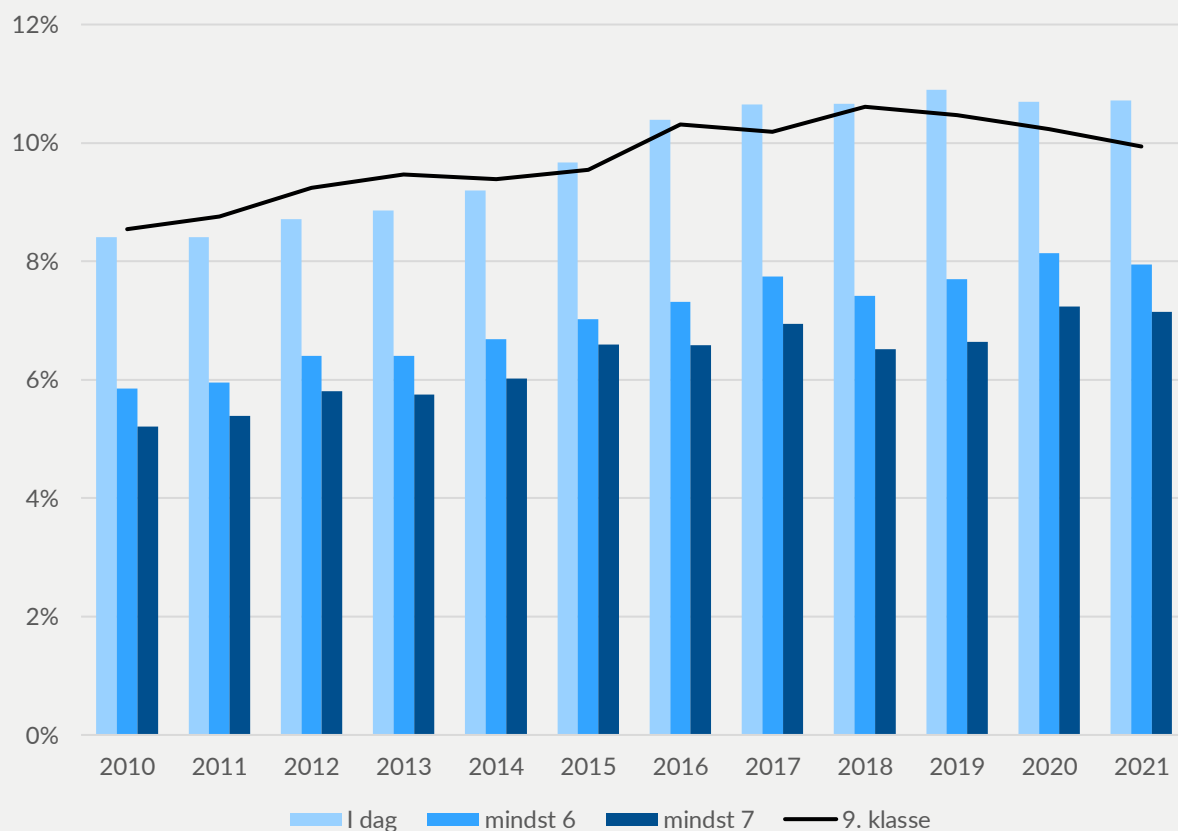
⁴ [L 26 - 2022-23 \(2. samling\) \(som fremsat\): Forslag til lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser. \(Afstandszoner i skoleåret 2023/24 og afskaffelse af tilskudsloft for elever på private gymnasier\). / Folketinget](#)

⁵ <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf-19/190128-kommissorium.pdf>

⁶ [Adgang til uddannelserne til studentereksamen | Børne- og Undervisningsministeriet \(uvm.dk\)](#)

Figur 1

Andel optagne elever af ikke-vestlig oprindelse med de nuværende optagelsesregler og ved skærpede karakterkrav sammenlignet med andelen i 9. klasse

Kilde: DST – forskningservice

Ca. 10 pct af en skoleårgang er af ikke-vestlig oprindelse. Niveaulet steg fra 9 til 11 pct i årene 2010 til 2018, men siden er niveauet faldet til ca. 10 pct., jf. figur 1. Andelen af elever af ikke-vestlig oprindelse på de gymnasiale uddannelser (stx, htx, hhx og hf) har fulgt samme udvikling.

Skærpede karakterkrav vil reducere andelen af ikke-vestlige elever. Med karakterkrav på mindst 6 vil andelen blive reduceret til 8 pct. i 2021, og med karakterkrav på 7 vil andelen blive reduceret til 7 pct. Øgede karakterkrav vil således reducere andelen af ikke-vestlige elever, hvilket i sig selv vil ændre den samlede elevsammensætning på de gymnasiale uddannelser. Tilsvarende resultater fremgår af Rockwoolfondens analyse af karakterkrav i gymnasiet⁷.

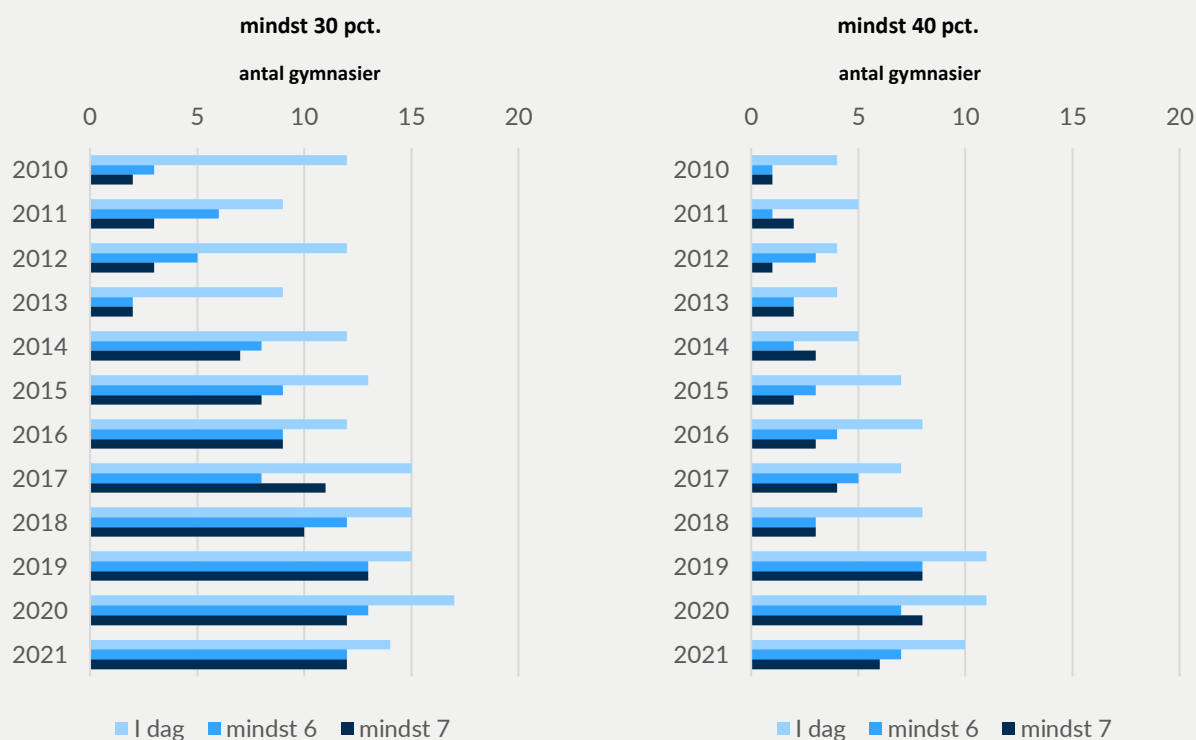
Elevsammensætningen kan dog fortsat være skæv på de enkelte gymnasier, og det er bl.a. dette, regeringen ønsker at ændre med en ny model for elevsammensætning. Skærpede karakterkrav ændrer imidlertid også elevsammensætningen på de enkelte gymnasier, så der bliver flere gymnasier med blandet etnisk elevsammensætning.

⁷ [Konsekvenserne af skærpede karakterkrav for adgang til de gymnasiale uddannelser - ROCKWOOL Fonden](#)

Figur 2 viser antallet af gymnasier, hvor der er optaget henholdsvis flere end 30 og 40 pct. ikke-vestlige elever. En skole svarer til en adresse med én eller flere uddannelsesretninger.

Figur 2

Antal gymnasier med henholdsvis mindst 30 pct. og 40 pct. optagne elever af ikke-vestlig oprindelse med de nuværende optagelsesregler og ved skærpede krav

Kilde: DST - forskningsservice

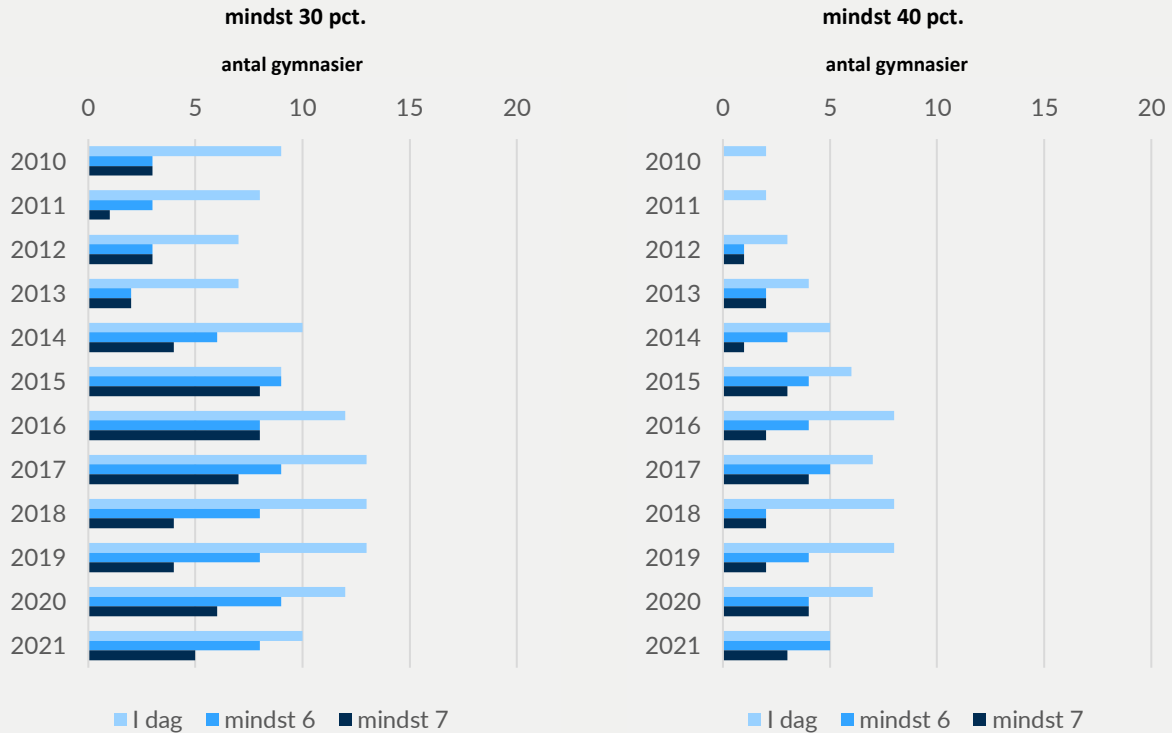
I 2020 var der i alt 249 gymnasier, og af disse optog henholdsvis 17 og 11 mere end 30 og 40 pct. elever med ikke-vestlig oprindelse. Dette antal vil dog falde, hvis karakterkravene skærpes. Således vil antallet af gymnasier med mindst 30 pct. elever af ikke-vestlig oprindelse falde til 13 med karakterkrav på 6 og til 12 med karakterkrav på 7. Tilsvarende vil antallet af gymnasier med mindst 40 pct. ikke-vestlige elever falde til 7 med et karakterkrav på mindst 6 og 8 gymnasier med et karakterkrav på 7. Skærpede karakterkrav vil således have samme effekt på antallet af gymnasier med en stor andel ikke-vestlige elever som den tidligere S-regerings forslag med at fordele eleverne efter forældreindkomst. Gymnasierne med en skæv elevsammensætning i 2020 fremgår af bilag 1.

Det skal bemærkes, at antallet af gymnasier med en stor andel elever af ikke-vestlig oprindelse har været stigende frem til ca. 2017, men siden har niveauet været konstant. Ved at anvende 2020 som udgangspunkt, anvendte den tidligere regering endvidere det højeste niveau for antallet af gymnasier med en skæv elevsammensætning de seneste 12 år, og også højere end i 2021.

Nogle af gymnasierne med mange ikke-vestlige elever er forholdsvis små, ligesom en række af gymnasierne er et HF/VUC. Figur 3 viser antallet af gymnasier med mindst 30 pct. og 40 pct. optagne elever med ikke-vestlig oprindelse, hvor HF/VUC og gymnasier med mindre end 40 optagne elever er frasortet.

Figur 3

Antal gymnasier med henholdsvis mindst 30 pct. og 40 pct. optagne elever af ikke-vestlig oprindelse med de nuværende optagelsesregler og ved skærpede krav (opgjort ekskl. HF/VUC og gymnasier med færre end 40 optagne elever)

Kilde: DST - forskningsservice

Antallet af gymnasier med en skæv elevsammensætning falder betydeligt, når der ses bort fra HF/VUC og gymnasier med mindre end 40 elever. Sammenhængen mellem antallet af gymnasier med skæv elevsammensætning og skærpede karakterkrav ses fortsat. Således vil antallet af gymnasier med mindst 30 pct. optagne ikke-vestlige elever falde fra et niveau på ca. 12 til 5-6 gymnasier med et karakterkrav på mindst 7, ligesom antallet af gymnasier med mindst 40 pct. optagne ikke-vestlige elever falder fra ca. 7-8 til 3-4 gymnasier.

Derfor bør man ikke forsøge at løse integrationsproblemer på nogle få gymnasier i hovedstadsområdet med en overordnet almen elevfordelingsmodel, der reducerer de unges mulighed for at komme ind på deres fortrukne gymnasium. Integrationsproblemer bør i stedet håndteres gennem målrettede tiltag mod de pågældende gymnasier – f.eks. en model, hvor udvalgte gymnasier ikke mister taxametertilskud, når de smider problematiske elever ud og/eller en model for lukning af gymnasier med henholdsvis få elever eller mange problematiske elever.

Bilag 1

Liste over gymnasier med en skæv elevsammensætning i 2020 - Sammenligning af andelen af optagne elever af ikke-vestlig oprindelse ved skærpede karakterkrav og S-regeringens forudsætninger i L26 2022/23.⁸

	Faktisk andel	Karakterkrav på mindst 6	Karakterkrav på mindst 7 pct.	S-regeringens forslag i L26	Tillægsaftale
NEXT – Sydkysten gymnasium	57	58	60	33	45
AARHUS GYMNASIUM, Tilst	56	53	50	33	41
HF & VUC København Syd, Hvidovre	55	36	47	43	47
H.C. Ørsted Gymnasiet, Frederiksberg	53	52	55	34	37
Ørestad Gymnasium	49	46	47	33	34
Mulernes Legatskole	45	33	<30	30	36
NEXT - Albertslund/Vestskoven Gymnasium	44	41	40	36	39
VUC Syd - Haderslev	43	83	80	<30	30
Høje-Taastrup Gymnasium	43	40	42	35	33
Herlev Gymnasium og HF	41	34	42	<30	32
HTX Gastro Science	40	<30	<30	<30	<30
Hvidovre Gymnasium & HF	39	33	37	31	33
Københavns åbne Gymnasium	38	<30	<30	<30	<30
HF & VUC København Syd, Amager	35	<30	<30	31	<30
Frederiksberg Gymnasium	35	34	<30	30	32
VUC Lyngby	34	<30	<30	<30	<30
NEXT- Baltorp Business Gymnasium	33	<30	32	<30	<30
Århus Akademi	29	<30	<30	30	31
Aalborghus Gymnasium	29	<30	<30	30	30
Vestegnen HF & VUC, Albertslund afdeling	22	42	42	33	35
Antal gymnasier med mere end 30 pct ikke-vestlige optagne elever	17	13	12	14	15
Antal gymnasier med mere end 40 pct ikke-vestlige optagne elever	11	8	9	1	3

⁸ [L 26 - 2022-23 \(2. samling\) \(som fremsat\): Forslag til lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser. \(Afstandszoner i skoleåret 2023/24 og afskaffelse af tilskudsloft for elever på private gymnasier\).](#) / Folketinget